

Beste vrienden,

We zijn aan het einde gekomen van een gevulde dag, met interessante sprekers.

Over generaties heen en tussen generaties in, het debat voeren over solidariteit is niet evident. Maar waar het generatiepact is mislukt, slagen Jong Groen! en Groen Plus. Ik wil hen daarvoor danken. Net als Dirk Geldof voor de accurate inhoudelijke ondersteuning.

Als groene progressieve partij zijn wij vanzelfsprekend bezig met solidariteit en sociale rechtvaardigheid, met daarenboven een specifiek accent op de lange termijn en de effecten op de volgende generaties. Dat maakt ons als partij uitermate geschikt om dit debat te voeren. Een debat dat sinds een aantal weken trouwens bijzonder actueel is en werd aangezwengeld niet door politici, want die zijn zoals we allemaal weten met belangrijker zaken bezig, maar wel door mensen uit het werkveld, die weten hoe nijpend de situatie is: Gabriël Perl, administrateur-generaal van de pensioenen, het ACV, en anderen.

--

Meer solidariteit tussen generaties als antwoord op de vergrijzing. Wie de demografische evolutie bekijkt, weet dat dat een belangrijke financiële uitdaging zal zijn. Wanneer meer mensen langer leven, langer pensioen ontvangen en van een betere gezondheidszorg genieten, dan moeten we de nodige middelen vrijmaken om een waardige oude dag te garanderen. Dat leerden we ook van Saskia Weemaes van het Planbureau.

Echter, de huidige pensioenen garanderen vandaag voor vele bejaarden die waardige oude dag niet. Algemeener is het zo dat verschillende rapporten op een afbrokkeling van de sociale bescherming in België wijzen. Met 1 op 7 Belgen die arm is, met een leefloon en sommige uitkeringen onder de armoedegrens, is het voor Groen! overduidelijk dat het keren van deze trend een belangrijke beleidsuitdaging moet blijven.

De voorbije 20 jaar verloren pensioenen terrein ten aanzien van de lonen, omdat ze niet welvaartsvast zijn. 1 op 5 ouderen bevindt zich in een armoederisico. Een gemiddeld werknemerspensioen bedraagt zo'n 860 euro. Anderzijds kenden we een sterke fiscale aanmoediging van de tweede pensioenpijler (groepsverzekeringen via de werkgevers) en van de 3de pensioenpijler (individueel pensioensparen). Maar, beste vrienden, dit vergroot de ongelijkheid binnen de groep ouderen sterk. Mensen met hogere

inkomens hebben én een hoger wettelijk pensioen, én een groepsverzekering (tweede pijler), én geld om te sparen in de derde pensioenpijler, én een eigen woning (vierde pensioenpijler). Ondertussen hebben mensen met lagere inkomens die voorrechten niet. Laten we de ongelijkheid toch niet institutionaliseren en verankeren!

Pensioensparen fiscaal aanmoedigen is een Mattheüseffect in het kwadraat. Diezelfde belastingsmiddelen gebruiken om de eerste pijler te versterken, zou de zekerheid van iedere gepensioneerde ten goede komen. Solidariteit binnen en tussen generaties betekent voor mij dan ook in de eerste plaats een hoger welvaartsvast wettelijk pensioen. Het betekent de keuze voor volwaardige pensioenen via de eerste, wettelijke pensioenpijler.

Dat legt de lat voor de financiering van de vergrijzing natuurlijk nog een stuk hoger dan uit de analyse van het Planbureau vanmorgen al bleek. Zestig jaar na het sociaal pact moeten we de financieringsbasis van de sociale zekerheid durven verbreden. Ook inkomens uit vermogen – die de afgelopen 60 jaar sterk zijn gestegen – zullen een grotere bijdrage moeten leveren.

--

Moeten we het debat over de pensioenleeftijd aangaan? Ja en nee. De kloof tussen wettelijk en werkelijk pensioen is vandaag nog groot. De meeste mensen stoppen met werken voor hun 60ste. Dat verander je niet door de pensioenleeftijd op te trekken naar 67 of verder. De pensioenleeftijd verhogen is dan een vorm van inlevering waarbij mensen minder pensioen krijgen. Maar wordt het geen tijd om de ganse loopbaan te bekijken? In plaats van verder te bouwen op het halfslachtige Generatiepact met een focus op het einde van de loopbaan hebben we nood aan een meer ontspannen spreiding van arbeid over de hele loopbaan.

Ieder debat over langer werken is eenzijdig zolang mensen tussen de 30 en de 50 kreunen onder de combinatie van arbeid en gezin. Hoeft het te verwonderen dat vele mensen eens voorbij de 50 beginnen af te tellen naar een rustiger leven? Wanneer de werkdruk te hoog is, de combinatie arbeid en gezin zwaar en de kwaliteit van de arbeid te beperkt, mogen we het dan mensen kwalijk nemen dat ze na 30 jaar werken het gevoel hebben dat ze hun bijdrage hebben geleverd? Dat ze eindelijk willen genieten van het leven?

Geef mensen meer tijdsrechten om arbeid te spreiden tijdens de loopbaan in functie van kinderen of opleiding, alvorens langer werken en hogere pensioenleeftijd als piste in het debat te openen.

Daarom heb ik het ook zo moeilijk met de liberale voorstellen van tijdsparen, die oranjeblauw nu ook in haar regeerakkoord wil opnemen. Het systeem van tijdsparen leidt in een eerste fase tot langer werken en dus hogere tijdsdruk. Want om tijd te kunnen sparen moeten werknemers letterlijk in overdrive gaan, moeten overuren gepresteerd worden, moeten vakantiedagen niet opgenomen worden, moet keihard doorgewerkt worden. Tijdsparen dreigt dus nóg meer druk te zetten op de combinatie arbeid/gezin.

Bovendien is het op maat gesneden van wie voltijds werkt, bij voorkeur met een contract van onbepaalde duur. Mensen die periodes van werkloosheid of interimarbeid kennen, kunnen geen 'tijd sparen' voor later. Net zoals pensioensparen dreigt tijdsparen de ongelijkheid tussen werknemers te vergroten.

Wij kiezen niet voor tijdsparen, maar voor tijdsrechten. Ontspannen loopbanen, waarbij we de bestaande systemen van ouderschapsverlof en tijdskrediet willen uitbouwen tot een tijdsrecht van vijf jaar voor iedereen op een carrière van 45 jaar.

--

Beste vrienden, vergrijzing moet ons aanzetten tot meer solidariteit. In hun strijd voor volwaardige pensioenen, moeten ouderen bondgenootschappen aangaan met mensen in de actieve leeftijd. Een brede financiering van de sociale zekerheid en tijdsrechten zijn de voorwaarde voor ontspannen loopbanen en uiteindelijk een sterker wettelijk pensioen. De volgende jaren zal meer dan ooit dialoog en bondgenootschappen tussen generaties nodig zijn. Wat dat betreft, gaven Jong Groen! en Groen-plus vandaag een mooie aanzet. Maar ook het gesprek tussen de Jeugdraad, de Gezinsbond en de seniorenwerking van het ABVV gaven richting aan het debat.

Vrienden, ik wil eindigen met een driedubbele oproep:

Willen we solidariteit versterken in tijden van vergrijzing, en vergrijzing niet laten misbruiken voor een sluipende privatisering van pensioenen, gezondheidszorg of tijdsrechten, dan zullen verschillende generaties samen moeten opkomen voor meer solidaire beleidskeuzes bij de bredere financiering en modernisering van de sociale zekerheid. We zullen dan ook

aan jongere generaties het belang van de financiering van de sociale zekerheid telkens opnieuw moeten uitleggen. Maar we zullen voor welgestelde ouderen met hoge vermogens ook solidariteit binnen generaties meer bespreekbaar moeten maken.

Twee. Het debat over vergrijzing blijft tot vandaag ook een veel te 'wit' debat. Onze samenleving wordt met de dag diverser. We zullen de kansen op de arbeidsmarkt van mensen van andere etnische afkomst moeten vergroten, want zij zullen mee de vergrijzing moeten betalen. Maar omgekeerd zullen we de ouderenvoorzieningen ook klaar moeten maken voor de eerste generatie gastarbeiders en migranten. We kunnen het ons de volgende jaren niet langer veroorloven om het debat over vergrijzing volledig los te zien van het debat over diversiteit. Hier zullen zowel Jong Groen! als Groen Plus ook in hun werking inspanningen moeten doen, zoals trouwens ook andere geledingen van Groen!.

Ten slotte moeten we ook de ecologische uitdagingen koppelen aan het vergrijzingsdebat. De babyboomgeneratie die nu op brugpensioen gaat, heeft overwegend een veel grotere ecologische voetafdruk dan de vorige groep gepensioneerden. Solidariteit tussen generaties betekent dat ook de babyboomgeneratie mee de dreigende klimaatopwarming zal moeten stoppen.

Als één ding duidelijk is, dan is het dat solidariteit tussen generaties over de toekomst gaat. Een langetermijnperspectief en politieke moed is een absolute voorwaarde om ook maar iets zinnig te vertellen over vergrijzing. Kortzichtige politiek en het vergrijzingsdebat vallen niet met elkaar te rijmen. Vandaar onze vrees over de huidige oranjeblauwe formatie. En vandaar de troef die wij als groenen, jong en oud, in handen hebben. Laten we die troefkaart goed gebruiken. Laten we onze visie verder op punt stellen. En laten we vervolgens manieren zoeken om te wegen op het politieke debat. Maar laten we vooral blijven samenwerken, tussen mensen en over generaties heen.

Ik dank u.

Wouter De Vriendt
23/11/2007